Eduskunnan ympäristövaliokunta
Kirjoita tähän

E 31/2024 vp Valtioneuvoston selvitys: E-kirje - Ennakkovaikuttaminen tulevaan EU:n monivuotiseen rahoituskehykseen (2028–)

Elinkeinoelämän keskusliitto kiittää mahdollisuudesta lausua ja tulla kuulluksi valtioneuvoston ennakkovaikuttamiskannoista koskien EU:n tulevaa monivuotista rahoituskehystä. Suomen ja suomalaisen elinkeinoelämän intresseissä on vahva ja toimintakykyinen Euroopan unioni. Elinkeinoelämän keskusliitto EK pitää tärkeänä sitä, että Suomi on aktiivinen jäsenvaltio, joka osallistuu rakentavasti, pragmaattisesti ja omia vaihtoehtoja esittäen myös EU:n rahoitukseen liittyviin kysymyksiin.

EK pitää hyvänä sitä, että valtioneuvosto on määritellyt Suomen ennakkovaikuttamiskannat tulevaan rahoituskehykseen hyvissä ajoin. Valmistelu- ja vaikuttamistyön edetessä myös laaja-alainen vuoropuhelu yritysten kanssa on tärkeää, jotta rahoitukseen liittyvistä haasteista ja mahdollisuuksista on mahdollisimman ajantasainen ja konkreettinen kuva.

EK pitää hyvänä sitä, että Suomen ennakkovaikuttamiskannoissa varaudutaan EU-budjetin kautta tapahtuviin lisäpanostuksiin tärkeäksi katsottuihin kohteisiin, kuten ilmastonmuutoksen ja luontokadon torjuntaa muiden akuuttien tarpeiden ohella. On todennäköistä, että Euroopan unionin nykyinen rahoituskehys on uudessa poliittisessa ja taloudellisessa tilanteessa liian niukka keskeisten EU:n politiikkaprioriteettien toteuttamiseksi, ja siksi sen hallittu kasvattaminen voi osoittautua välttämättömäksi. Mahdollisten lisäpanostusten tulee kuitenkin kohdistua enenevissä määrin sellaisiin politiikan aloihin, jotka aidosti luovat talouskasvua Euroopassa.

Jäsenmaiden velkaantumisen hillitsemisen on jatkossakin oltava keskeinen talouspoliittinen periaate. Osana neuvottelujen lopputulosta on myös tärkeä varmistaa, että Suomen jäsenmaksuasema pysyy kohtuullisena. EK suhtautuu lähtökohtaisen myönteisesti keskusteluun uusista omista varoista ja tulonlähteistä, mutta pitää tärkeänä, että mahdolliset uudet omat varat toteutetaan tavalla, joka edistää EU:n kilpailukykyä yritysten toimintaympäristönä eikä vaaranna suhteita EU:n kansainvälisiin kumppaneihin. Valtioneuvoston tavoin EK katsoo, että mahdollisilla uusilla omilla varoilla tulisi myös saavuttaa EU-tason lisäarvoa. Esimerkiksi päästökauppa on osoittautunut toimivaksi tehokkaaksi ja markkinalähtöiseksi keinoksi EU:n ilmastotavoitteiden edistämisessä.

EK on suhtautunut varauksellisesti yhteisvelkaan pohjautuviin rahoitusratkaisuihin, mutta ei pidä niitä poissuljettuina, mikäli erittäin tärkeä yhteinen eurooppalainen intressi sellaista edellyttäisi. Esimerkiksi Ukrainan tuen osalta on myönteistä, että myös valtioneuvosto on avoin erilaisille rahoitusratkaisuille. EK on esittänyt myös uutta strategisesti tärkeisiin investointeihin kohdennettavaa EU-rahoitusvälinettä, joka hyödyntäminen perustuisi kilpailullisuuteen ja parhaan vaihtoehdon voittoon. Osana strategisten investointien edistämistä pidämme perusteltuna tarkastella myös lainapohjaisia rahoitusratkaisuja, jotta rahoituksen liikkeelle saamisessa voitaisiin edetä mahdollisimman nopeasti.

EK:n näkemyksen mukaan strategisiin investointeihin kohdennettava EU-rahoitusväline tulee kohdentaa kasvua tukeviin edelläkävijäratkaisuihin esimerkiksi vihreän kasvun teknologioiden ja puolustusteollisuuden saralla. Valtioneuvoston kannassa esille tuotu varojen suuntaaminen

seuraavalla rahoituskaudella tutkimukseen, innovaatioihin ja osaamiseen sekä digitalisaatioon ja puhtaaseen siirtymään on hyvä asia.

EK yhtyy myös näkemykseen tarpeesta priorisoida EU-rahoituksen kohdentamista. On tärkeää, että EU kykenee vastaaman geopoliittisen kilpailun ja globaalin talouden haasteisiin, edistämään tehokkaasti vihreää ja digitaalista siirtymää, ja kantamaan vastuunsa Euroopan turvallisuudesta ja kriisinkestävyydestä, mukaan lukien Ukrainan tukeminen ja jälleenrakennus. Suomen tulisikin olla aloitteellinen toimija EU:n jälleenrakennusinstrumenttien luomisessa ja valmistelussa sekä lyhyellä että pidemmällä aikavälillä.

EK pitää hyvänä, että valtioneuvoston kirjeessä on tunnistettu ydinvoiman ja eurooppalaisia energiaverkkoja tukevien investointien merkitys Euroopan omavaraisuudelle, kilpailukyvylle ja puhtaalle siirtymälle. EK tukee valtioneuvoston kannassa esitettyä näkemystä siitä, että tutkimus-, kehitys-, ja innovaatiorahoituksen säilyminen avoimeen kilpailuun ja korkeaan laatuun perustuvana EU-rahoituksena turvataan myös seuraavalla kaudella. Euroopan innovaatiojohtajuus on varmistettava lisäämällä TKI-toimien vaikuttavuutta ja kaksinkertaistamalla EU:n TKI-rahoitus tulevan tutkimuksen puiteohjelman kaudella. Hankkeiden rahoituksen tulisi perustua aina aidosti laatuun ja tulosten vaikuttavuuteen. Lisäksi ohjelman rakenteen tulee olla monipuolisesti houkutteleva niin yrityksille kuin tutkimuksellekin.

On hyvä, että Suomen näkemyksissä korostuvat EU:n digitaalinen johtajuus ja sen edellyttämät investoinnit murrosteknologioihin, kuten tekoäly, kvanttilaskenta, puolijohteet ja hajautettu datan hallinta, 6G edelläkävijyys ja lohkoketjut. Tavoitteena tulee olla korkeaan teknologiseen osaamisen soveltaminen myös liiketoiminnan edistämisessä.

EK tukee myös EU-rahoitukseen kytkettyä vahvaa ehdollisuutta ja kannattaa rahoituksen sitomista jatkossakin oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamiseen, varojen väärinkäytön vastaisiin toimii ja korruption ehkäisemiseen.

Kunnioittavasti,
Päivi Wood, johtava asiantuntija, EK